

КАТАЛИЗАТОРСКИ РЕФЛЕКС СВЕТА СВЕТОВА

Александар Ристовић, СЛЕПА КУЋА И ВИДОВИТИ СТАНАРИ, Београд, „Нолит“, 1985.

Међу основне елементе песништва *Александра Ристовића* спада и фантастична моћ уочавања, истицања и опевавања свакодневног. Његове песме нису само песме већ и разиграно и разграђено сличје живота чију поетику песник уочава, и тако позначене издваја из мноштва обичног, удахњујући им *катализаторски рефлекс Света Светова*. Зачаране слике откривају дубину вишезначности и моћ трансмисије а индивидуални, песников, став носи истицајни апсорб згуснут у критичку тачку. Тренутак, када се међ' почетним и завршним стиховима ухвати слика, тренутак је када читаоцу постаје доступна сублимирана и издвојена паралела акције и реакције, односно естетска и значењска особина обичног, једноставног и свакодневног. Песмом *Критика поезије* песник именује свој поетски чин а привидом мирноће (у песми) јачину набоја и снагу песничке моћи: „Моја кћер ми рече / да могу написати песму / о било чему, / о ма којој ствари / коју видим / или коју призивам у сећању, / једноставним предметима: / кутији за шећер, / о виљушкама, / ножу / и посућу. / Држао сам је за руку. Била је / јединствени критичар моје поезије.“ („Критика поезије“).

Песников поступак је наизглед једноставан: он именује, с' једне стране, главне одреднице свог песништва да би, са друге стране, истовремено, стварао и конкретну песму која се, у овом случају, заснива на једној обичној, свакодневној, реченици његове кћери. Гледано са другог станишта, ова песма, садржава и друге вредносне набоје значења: космички валери, у вишезначности обичног, откривају космонизамске слике у којима је Васиона, заједно са Човеком и Човековим Делом, фантастично успостављено јединство а Дух огледало Универзума. Видљиве и невидљиве рефлексije Васионе садрже спектар знакова и низ законитости: песник каже *моја кћер* и започиње слику која се завршава константом *јединствени критичар моје поезије* што је, уствари, логичка паралела захтеване потребе за равнотежом. Акцентовани баланс догађања обичног рефлекс је на нагомилани однос у Васионским колебањима позитивних и негативних флуида, набоја и вакуума. Песникова имагинација и моћ су, дакле, равнотежа променама према безграничном Q. Успостављени однос $x = y$, где x подразумева именовање космичких знакова и утицај Васионе, = делотворност катарзе а у космонизамски знак двојства и ре-

флексије, формула је којом се границе бескрајни Q и бесконачни, песников, *imago* као и сав успостављени равнотежни космосистемски однос. Даље сужавање фокуса води ка односу *Ствараоца* и *Дела* а, самим тим, и до нових односа равнотеже. Песник је творац материјалног (кћер) и имагинарног (поезија). Гледано песниковим очима кћер је *alter ego*, исто као и поезија. Са друге стране кћер је свесна јединка која поседује своје знакове равнотеже, односно, Вационе. Али, кћер не налази равнотежу само у поезији већ и у самом Ствараоцу па отуд и нови односник равнотеже који се исказује правом да се критикује и Ствараочево Дело. Равнотежни односи које поезије заснивају огледају се у њеним повратним деловањима на свесну јединку тј. на оца (Ствараоца) и кћер (природни дуалитет).

Међу равнотежама, којима је песник опхрван, примећује се и присуство страха од смрти која угрожава људску (и не само људску) егзистенцију. Идеју о неопходности упоредог раста живота и смрти у човеку, сличну Рилкеовом осећању истог, наслућујемо и у начину на који се смрт именује. Рилке каже *мала смрт* а Ристовић *мален мртвац*. Код Рилкеа смрт је *њихова властита виси зелена и без сласи* / као плод у њима који неће сазрети а код Ристовића *мрке је боје јосуће на зеленом ситолњаку*, / *црн је комад хартије за писање*. Оба песника, специфичним метафоричким изразом, именују смрт, односно облик равнотеже која је кључ егзистенцијалних дилема и покретач интелектуалне реакције.

Поезија је вредносни резултат Језика а речи (сублимација, апсорбација и разлагање) компонента поетског чина. Следећи вишесмерно кретање и значење речи, у поетском акту, Ристовић одабире двојство односа у коме су песме, с' једне стране *хладне* (статичне) а са друге стране ускомешане и доведене до пуцња, уосталом као и сам живот. Познајући моћ Језика и осећајући посебну значајност у појединим деловима радње, песник, издваја, из мноштва обичности, космолизамско зрнце и на том фантастичном језгру гради, како сам каже, *слеју кућу са видовитим ситанарима*.

Дакле, *Слеја кућа* и *видовити ситанари*, Александра Ристовића, је сувишезначна поетска грађевина у којој се ванвремене димензије твари трансформишу, кроз ововремене слике и бића, у паралелну кретању живота са дамарањима у Вациони и Простору. Вредност ових поетичности огледа се и у магичној моћи (као Феникс) да се из пепела, односно краја, поново остваре у истој форми и трају у бесконачност.